תורת הקורא

ובו הוראות מפורטות לבעלי קריאה

הלכות ומנהגים, דיוקים ודקדוקים, הערות ובירורים, חילופי נוסחאות, הקשורים בקריאת פרשת השבוע

גליון זה יו"ל ע"י מכון 'טעמי תורה'
תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור

© כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי

גליון מס' 181

הפטרת ויגש

ה"א תשפ"ד

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות להשתתפות בהוצאות הגליונות, יתקבלו בברכה במכון
כמו"כ אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל
tameytora@gmail.com

הלכה ומנהג

לפרשת ויגש מפטירים:

מ'וַיְהִי דְבַר יְיָ אֵלַי לֵאמֹר וְאַתָּה בֶן אָדָם קַח לְךָ עֵץ אֶחָד' (יחזקאל ל"ז ט"ו) עד 'בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם' (שם כ"ח)[א].

הקשר לפרשה: בהפטרה מחלק הנביא את ישראל בעת הגאולה לשני חלקים, יהודה ויוסף, וזה מעין הפרשה שבה יהודה ויוסף היו העיקרים בירידת בני ישראל לגלות מצרים (לבוש סימן תרפ"ה סעיף א').

דיוקים ודקדוקים

ל"ז ט"ז: **לִיהוּדָה** - היו"ד לא נשמעת, ונקרא 'לִהוּדָה'. ואין לקרוא 'לִיְהוּדָה' בשווא.

ל"ז י"ז: **וְקָרַב** - הרי"ש בפתח.

ל"ז י"ט: **אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם** - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֲשֶׁר־בְּיַד אֶפְרַיִם'.

ל"ז כ"א: **אֲשֶׁר הֶלְכוּ־שָׁם** - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֲשֶׁר־הָלְכוּ שָׁם'.

וְקִבַּצְתִּי, וְהֵבֵאתִי - הטעם מלרע בתי"ו.

מִסָּבִיב - הסמ"ך בדגש חזק[ב].

ל"ז כ"ב: **וְלֹא יֵהָיוּ־עוֹד** - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד'.

יֵחָצוּ - הטעם מלעיל בחי"ת[ג].

ל"ז כ"ג: **יְטַמְּאוּ** - היו"ד בחיריק.

מוֹשְׁבֹתֵיהֶם - השי"ן בשווא נע.

ל"ז כ"ד: **וְרוֹעֶה** - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'וְרוֹאֶה' באל"ף[ד].

ל"ז כ"ה: **הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם** - יש להקפיד להטעים היטב את הפשטא המפסיק שבתיבת 'בְּנֵיהֶם', שהוא ניגון מפסיק יותר מהגרשיים שבתיבת 'וּבְנֵיהֶם' ומהתלישא שבתיבת 'הֵמָּה', כדי שיובן ש'עַד־עוֹלָם' חוזר על הכל.

ל"ז כ"ז: **לֵאלֹהִים** - האל"ף לא נשמעת, ונקרא 'לֵלֹהִים'[ה].

חילופי נוסחאות

ל"ז כ': אֲשֶׁר־תִּכְתָּב / (אֲשֶׁר תִּכְתָּב)

<u>במקף</u> – בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ח ס"ט סי"א סי"ב סי"ג סט"ו סי"ז, א"ו. ~ ובדפוסים: מק"ג, קסוטו, קורן, ברויאר.[ו]

<u>בקדמא</u> – בכתבי היד: ס"א ס"ז, א"א א"ג א"ד א"ה א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס, גינצבורג.

[א] וכן הוא ברמב"ם (סוף ספר אהבה), ובאבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות), ובספר השולחן (הלכות תפילה שער שישי), ובעץ חיים לונדון (הלכות קריאת התורה פרק ד'), ובמחזור ויטרי (כתב יד מוסקבה 841, מובא במהדורת גולדשמידט).

[ב] ואם קרא 'מְסָבִיב' בסמ"ך רפה יש להסתפק אם נחשב כשינוי משמעות כיון שנשמע כמו 'מִי סָבִיב'.

[ג] משום נסוג אחור. וענין זה מבואר בגליון פרשת בראשית תשע"ו הערה ג'.

[ד] בגמרא (מגילה כ"ד ע"ב) כתוב שאין לכהן לישא את כפיו אם קורא אות אל"ף כאות עי"ן או אות עי"ן כאות אל"ף, וכן אין למנות כשליח ציבור מי שקורא כן. וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן נ"ג סעיף י"ב).

ובמשנה ברורה שם (סקל"ז) הביא את דברי האחרונים, שכתבו שבמקום שכולם מדברים כך מותר.

אך אע"פ שבמקום שכולם קוראים כך מותר להעלותו כש"ץ כיון שכך רגילים באותו מקום, מ"מ לכתחילה ודאי ראוי ונכון להדר לקרוא כהוגן בהגייה הנכונה.

ובערוך השולחן (סימן נ"ג סעיף י"ה, סימן ס"א סעיף ח', סימן ס"ב סעיף ב') כתב שבמדינותינו אין בקיאים בחילוק שבין אל"ף לעי"ן, אך בכל זאת כתב שבקריאת שמע יש לדקדק להפרישם זה מזה, וכתב עוד (סימן ס"ב סעיף ב') שהמדקדק במצוות יראה לדקדק בזה הרבה בכל התורה, ושכרו גדול כשמדקדק בזה, ובפרט במקום שאם קורא שלא כראוי משתנה המשמעות.

ומן הענין להזכיר את דברי היעב"ץ שכתב (הקדמת סידורו, סולם בית אל): דיבור הפה ומבטא השפה, צריך להיות שלם בחיתוך הלשון, כל מום לא יהיה בו, באות, בניקוד, בטעם, כהלכות לשון הקודש בכל תנאיו העד בעם, מה נמלצו אמרי נועם, ובייחוד שלא לקרות לעייני"ן אלפי"ן וכן ההי"ן.

[ה] בשם אדנות ואלוקות, אם באה לפניהם אחת מהאותיות מש"ה, האל"ף נשמעת, ואם באה לפניהם אחת מהאותיות וכל"ב, אין האל"ף נשמעת, ואז יבוא במקום האל"ף מתג שמאריך מעט את תנועת הפתח או הצירי, ועל ידי זה מתארכת התנועה ונשמע כעין אל"ף (וסימנך, מש"ה מוציא וכל"ב מכניס). וכלל זה נוהג גם באדנות ואלוהות שאינם שם קודש.

[ו] ובספר החילופים מופיע חילוף בין בן אשר לבן נפתלי, שלבן אשר 'אֲשֶׁר־תכתב' (האל"ף במתג) ולבן נפתלי 'אֲשֶׁר־תִּכְתָּב' (ללא מתג), ונראה מזה שלדעת שניהם תיבת 'אשר' במקף ולא בקדמא.